

Література:

1. Анненкова І.П. Особливості сформованості емоційної культури вчителів і студентів / Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. – Одеса, 2002. – Вип. 6-7. – С. 118-122.
2. Большой толковый психологический словарь. – М., 2002. – 560 с.
3. Педагогическая энциклопедия. – М., 1968. – 911 с.
4. Фетискин Н.П. Психологическое обеспечение инноваций в сфере образования. – Кострома: КГПУ им. Н. А. Некрасова, 1996. – 71 с.

The article deals with the problem of the formation of the future music teacher's individual style of professional work by means of the Ukrainian folk songs art.

УДК 378.14:7.011:168.522

О.М. Ярмоленко
м. Вінниця, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО» В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ

Постановка проблеми. Одним із пріоритетів стратегічного розвитку України визнано інтеграцію нашої держави в Європейське співтовариство. Глобальність процесів світового розвитку призводить до зіткнення різних культур у системі світового обміну ідеями і формує нові умови для діалогу. Діалог різних культур ставить проблему пошуку нових методів викладання. Соціально-економічні зміни в суспільстві, входження України в цивілізоване співтовариство неможливе без реформ національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення конкурентоспроможності українських фахівців з вищою освітою. Україна визначила свої орієнтири входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освіти в контексті європейських стандартів. Усі навчальні програми, плани та методичні розробки з європейської тематики базуються на концепції європейського виміру. Європейський вимір в освіті є освітньою орієнтацією сучасної освіти. Європейський вимір – термін, що означає знання традицій, культури, мови, соціально-економічного становища європейських країн [1]. Це поняття також включає визнання культурної різноманітності, аспекти культурної спадщини, громадянських цінностей, плюралістичної демократії. Поняття європейського виміру впроваджується в багатьох країнах Європи: Австрія, Бельгія, Болгарія, Греція, Данія, Естонія, Італія, Ірландія, Ісландія, Латвія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Швеція, Франція та ін.

Мета освіти для європейського виміру України – поширення комплексних знань про Європу, котрі необхідні на сучасному етапі громадянину України для існування в Європейському співтоваристві та на їх основі створення відповідного інтегрованого курсу з його впровадженням в навчально-виховний процес. До головних завдань належать:

- визначення змісту освіти для європейського виміру України на основі аналізу наявного європейського досвіду;
- створення навчально-методичного забезпечення;
- створення умов для набуття молодим поколінням позитивного європейського досвіду;
- формування необхідних компетентностей, сприяння ставленню активної позиції молоді щодо реалізації ідеалів розвитку демократичного суспільства в світі, Європі, Україні.

З переходом у ХХІ ст. у нашому суспільстві відбулися кардинальні зміни на всіх рівнях освіти. Головна мета вищої освіти полягає у формуванні всебічно розвиненої та обдарованої особистості, яка буде застосовувати свої знання в професійній діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Останнім часом зростає кількість наукових праць, котрі засвідчують надзвичайний інтерес до питання поширення знань про Європу та європейські традиції, а також впровадження європейської тематики у навчальний процес.

Значний внесок у вирішення цих проблем зробили українські та зарубіжні науковці: Р. Гуревич, В. Лихвар, Е. Подольська, П. Сапронов, А. Флієр та ін.

Виклад основного матеріалу. Потреба викладання курсу «Західноєвропейське мистецтво» є досить актуальною. Метою курсу є ознайомлення студентів із світоглядними засадами європейського мистецтва, надання студентам системних знань з дисципліни, досвіду спілкування з творами мистецтва. Програма курсу складається з 8 лекцій, 16 практичних занять і 30 годин самостійної роботи студентів. Вона охоплює період історії європейської культури від Античної Греції до мистецтва епохи модернізму.

Завдання курсу полягає у формуванні в студентів базових знань, котрі передбачені рівнем актуальної культури. Знання про Європу базуються на загальнопедагогічних принципах, основними з яких є:

- гуманізм передбачає створення умов для гармонійного розвитку творчої особистості як суб'єкта демократичного Європейського співтовариства;

- демократичність передбачає взаємоповагу і взаємодію між суб'єктами, що забезпечують реалізацію концепції; передбачає діалогічний характер освіти, атмосферу взаємоповаги та довіри;

- науковість передбачає розробку базових документів і навчальних матеріалів з урахуванням сучасного рівня розвитку науки;

- практична спрямованість означає орієнтацію змісту навчально-методичних матеріалів на практичне застосування учнями теоретичних знань;

- наступність і неперервність передбачає врахування вимог національної освітньої політики та чинного законодавства; існуючих навчальних планів і програм;

- полікультурність означає наповненість курсу про Європу ідеєю універсальності прав людини та етнокультурного розмаїття Європи, рівності національних культур; передбачає виховання особистості на засадах міжетнічної толерантності та поваги до представників інших культур, поваги до своєї національної самобутності в контексті загальноєвропейської культури;

- інтегрованість (міждисциплінарність) передбачає, що у процесі роботи над змістом і структурою даного курсу враховуються наявні міжпредметні зв'язки [2].

Зміст курсу є комплексом інтегрованих знань, на основі яких формуються певні уявлення, вміння, навички щодо функціонування в культурному полі сучасного Європейського співтовариства. На заняттях студенти мають змогу познайомитись з культурними цінностями європейських народів різних часів; глибше зрозуміти історію і культуру країн.

Наприклад, однією із основних тем курсу в процесі викладання на будівельному факультеті є тема «Мистецтво готики».

По всій Європі знаходяться видатні пам'ятки мистецтва готики епохи Середньовіччя. Анонімний сучасник написав про величний собор у Лінкольні: «Це не зібрання, а єдине ціле». Таке визначення можна вважати іскусним визначенням сутності готики.

Готика (від італ. *gotico*, букв. – готський, від назви племені готів), готичний стиль, художній стиль, який став завершальним етапом у розвитку середньовічного мистецтва країн Західної, Центральної і частково Східної Європи. Готика переважно розвивалася в країнах, де панувала католицька церква, і під її егідою феодально-церковні основи зберігалися в ідеології та культурі епохи готики.

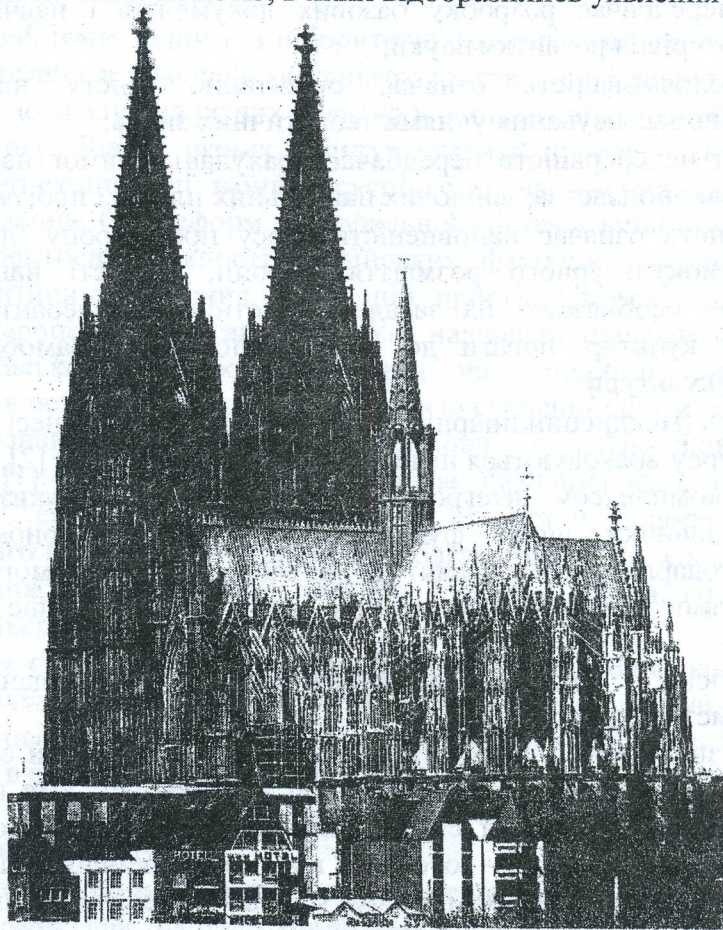
Готичне мистецтво зацікалює переважно культовим і за призначенням, і за тематикою: воно було співвіднесено з вічністю, з «вищими», ірраціональними силами [5].

Для готики характерні символіко-алегоричні типи мислення та умовність художньої мови. Від романського стилю готика успадкувала те, що архітектура була головною в системі мистецтва.

Особливе місце в мистецтві готики займав собор – вищий зразок синтезу архітектури, скульптури та живопису. Внутрішній простір собору, вертикалізм його башт і сводів надавали сильну емоційну дію на віруючих.

Розвиток мистецтва готики відображає і кардинальні зміни у структурі суспільства: початок формування централізованих держав, зростання і укріплення міст. По мірі розвитку суспільної свідомості слабшали устої середньовічного релігійно-догматичного світогляду, розширялись можливості пізнання і естетичне осмислення реального світу, склалися нові архітектурні типи та тектонічні системи. Інтенсивно розвивалося мистецтво будівництва та громадянська архітектура. Міські архітектурні ансамблі включали культові та світські будівлі, укріплення. Головна міська площа часто оббудовувалась будинками з аркадами. Міста оточувались потужними стінами з дорого оздобленими проїзdnими баштами.

Смілива та складна каркасна конструкція готичного собору дозволила масивність романських будівель, полегшити стіни та своди, створити динамічну єдність внутрішнього простору. Готичні майстри широко звертались до яскравих образів та уявлень, породжених народною фантазією. В їх мистецтві сильніше, ніж у романському, відчувався вплив більш раціонального сприйняття світу, прогресивних тенденцій того часу. В цілому готичне мистецтво, що відображало глибше і гостріше протиріччя епохи, було внутрішньо протирічним: в ньому вигадливо перетинались риси реалізму, глибокої та простої людяності почуттів з набожним милуванням. У готиці відбувається збагачення, ускладнення синтезу мистецтв, розширення системи сюжетів, в яких відобразились уявлення про світ [5].

Кельнський собор. Німеччина

Неабиякий інтерес у студентів викликають розв'язування таких питань: «Що таке готичний стиль?»; «Чому архітектура стає провідним видом мистецтва в цю добу?»; «Які ідеї зримо втілює готичний собор?»; «Чому собор у Шартрі став місцем паломництва?»; «Який із готичних соборів Франції найбільший?»; «Чим знаменитий Кельнський собор?» та ін.

Важко знайти відповідні слова і порівняння, щоб описати враження від готичного собору. Хто знає про ці споруди з чуток і за деякими фотографіями фасадів, головною

озн
нез
хма
при
соб
вис
скла
висо
веже
пере
змен
товщ
викли
Напри
займа
ховаю
консол
Е
різьбле
створю
Т
сприял
характе
С
знань т
аналізу
процесі
основні
архітект
культур
відповід
творчих
В а
поглядів
Для
використ
діяльност
Вис
процесу н
Вив
європейс
формує м
Впр
виміру.
Ефе
інноваційн
суспільств

ознакою готики вважають висотність. Дійсно, собори високі і тягнуться до неба незліченними стрілами веж і башточок, вімпергів, загострених арок. Але нас, сучасників хмарочосів, вражає не стільки висота, скільки багатство і різноманітність, що відкриваються при обході навколо собору.

На відміну від романської церкви з її чіткими формами, які легко оглядати, готичний собор неозорний, часто асиметричний і навіть неоднорідний в своїх частинах. Уступами височать масивні опорні стовпи – контрфорси, а в проміжках між ними – нескінченно складна гра ажурних форм.

Готичний собор становить базиліку-прямокутну будівлю, що витягнута із заходу на схід, з високою середньою частиною (нефом) і поперечним довгастим приміщенням – трансептом.

З обох боків західного фасаду височать дві вежі. Центральна частина собору увінчана вежею або шпилем.

Важливою особливістю готичної архітектури стало використання нової конструкції перекриття. Готичне хрестове склепіння попервах спиралося на стовпи. тиск склепіння зменшували аркбутани і контрфорси. Така конструкція дозволяла архітекторам зменшити товщину стін, збільшити розміри вікон, розширити внутрішній простір будівлі.

Простір собору – з численними вікнами, вітражами, нішами, арками, галереями – викликає відчуття чогось чудового, гідного бути уособленням божественного світу на землі.

Для готичних соборів характерна значна кількість скульптури, декоративних деталей. Наприклад, у Шартрському соборі близько дев'яти тисяч тільки одних статуй. Вони займають не тільки портали, галереї і капітелі колон, а й піднімаються на покрівлі, карнизи, ховаються під склепінням капел, на гвинтових сходах, розміщуються на водостічних трубах, консолях. Словом, готичний собор – це цілий світ.

Вімперги (загострене завершення над вікнами), пінаклі (загострені башточки), кам'яне різьблення, крабби (різьблене кам'яне листя), хрестоквіти (різьблені кам'яні квіти), рельєфи створюють особливий, неповторний вигляд будівлі.

Таким чином, величезна роль мистецтва в розвитку людства полягає у тому, що воно сприяло розвитку творчих засад у індивіда. Мистецтво ж за самою своєю природою і характером впливу на сприймача вимагає від людей творчості [3].

Сучасні вимоги до навчання полягають не тільки в тому, щоб студенти одержали базу знань та навичок з предмета. Навчання має формувати в студентів творче мислення, вміння аналізувати факти, використовувати набуті знання для розв'язування професійних задач. У процесі вивчення курсу студенти мають знати предмет, основну термінологію курсу і основні явища в мистецтві країн Західної Європи (напрямки, жанри, прізвиська митців, архітектурні терміни); роль і значення Європейського мистецтва для розвитку світового культурного процесу. Студент повинен вміти застосовувати вивчений матеріал під час відповіді на семінарських заняттях, у процесі тестування, написанні рефератів, виконанні творчих та індивідуальних робіт.

В архітектурно-будівельній практиці давно назріла необхідність зміни технократичних поглядів, а в освіті поступово запроваджувати широкі історико-культурні підходи.

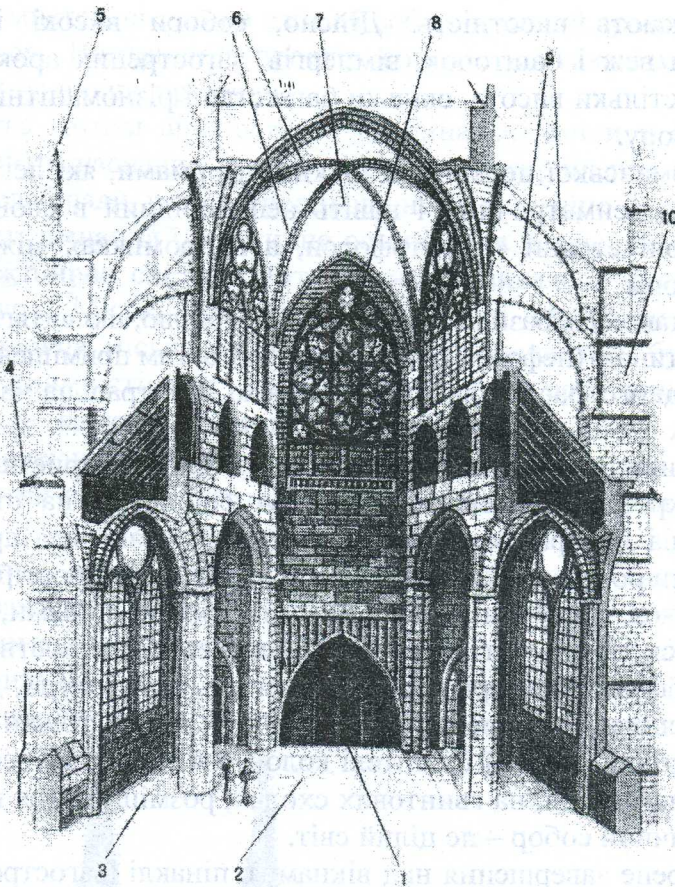
Для досягнення поставлених завдань у процесі вивчення курсу активно використовуються різні форми пошукової, науково-дослідницької та художньо-творчої діяльності студентів.

Висновок. Реформування українського суспільства вимагає підвищення ефективності процесу навчання з метою підготовки випускників як висококваліфікованих професіоналів.

Вивчення курсу «Західноєвропейське мистецтво» дозволяє залучити до цінностей європейської культури, сприяє вихованню в студентів поваги до культурної спадщини; формує моральну та естетичну свідомість, розвиває основні складові інтелекту.

Впровадження знань про Європу має базуватися на понятті концепції європейського виміру.

Ефективне впровадження європейського виміру в освіті забезпечується залученням сучасних методів викладання, шляхом надання певної інформації про європейське суспільство.

План готичного собору

1 – вхід у собор; 2 – центральний неф; 3 – бічний неф; 4 – горгуйль; 5 – пінакль; 6 – нервюри; 7 – хрестове склепіння; 8 – вікно-троянда; 9 – аркбутани; 10 – контрфорс.

Література:

1. M. Shennan. Teaching about Europe. Council of Europe, London, 1991.
2. R. Anders, International Dimensions in the National Curriculum.-Trentham Books.-Chester.
3. E. A. Подольська, В. Д. Лихвар, К. А. Івацова «Культурологія». – Київ, 2005. – С.88.
4. Entz Geza «Die Kunst der Gotik». – Lepziz , 1981. – S.10-20.
5. Entz Geza «Die Welt der Gotik». – Lepziz, 1981. – S. 7-10.

The article is devoted to the problem of teaching the course «West-European Art in the technical educational institution».

The aim of the course is to acknowledge the students with social principles of the West-European Art and give them systematic knowledge of the subject.

The reforms Within the Ukrainian society require the upgrade of the studies efficiency and the introduction of the knowledge about Europe into the educational process.

УД
 сьом
 у ви
 змін
 необ
 залес
 акту
 здійс
 навча
 матем
 набут
 важли
 займа
 В. Мяс
 дослід
 Ф. Гон
 М
 розкри
 вчител
 В
 включа
 діяльно
 діяльно
 Б.
 людини
 успішніс
 наявних
 В. Л
 психоло
 функціо
 виражен
 психічни
 Пси
 виду, а й
 рівень від
 знаходить
 засвоюват
 копіюваль
 оригіналь
 увазі, що б
 відображу
 друге, вказ